

RESTART

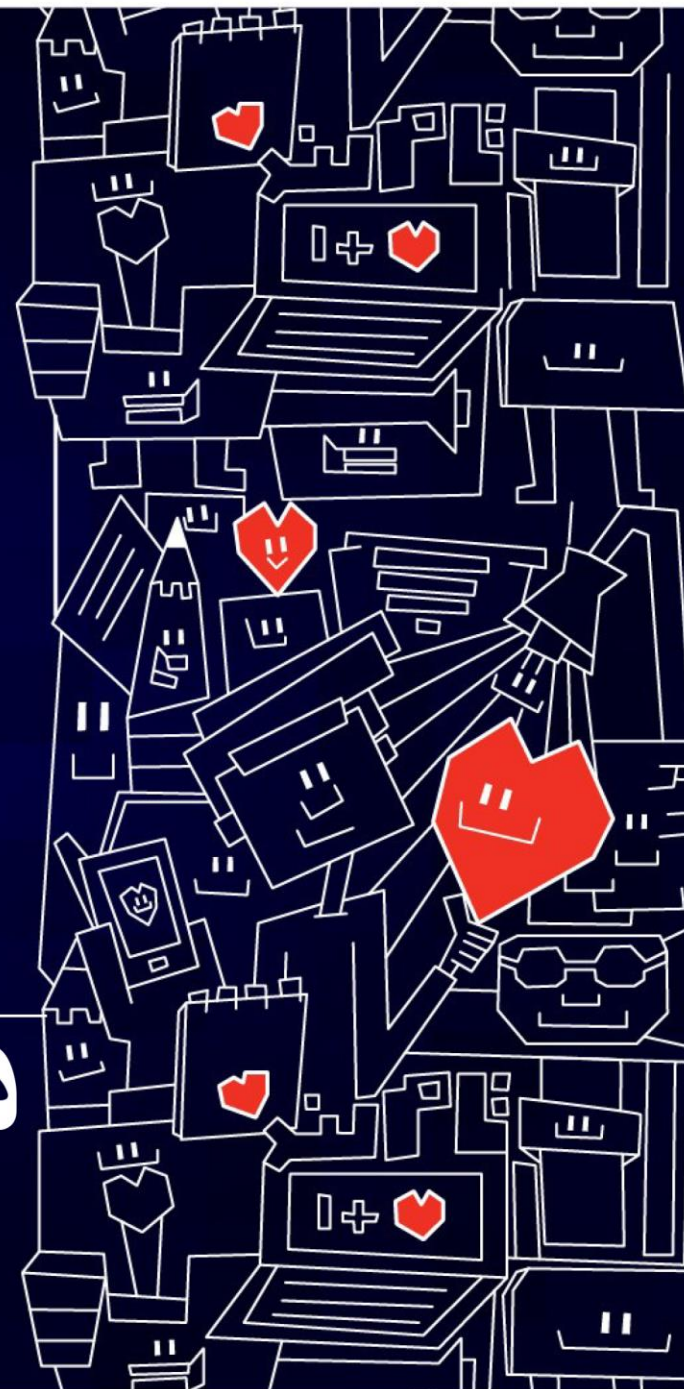
دوره جدید تاملند
شروع از صفر

کنکور ۱۴۰۴

دین و زندگی

دوازدهم (ریاضی - تجربی و هنر)

دکتر محمد کریمی

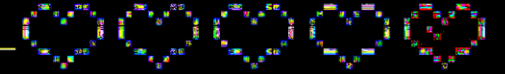
تفکر و اندیشه

۱

بخش اول

«ایمان» اندیشه مانند بذری است که

- در ذهن جوانه می زند.
- در دل و قلب ریشه می دواند.
- برگ و بار آن به صورت اعمال ظاهر می گردد.

- فواید اندیشه
- ۱- بهار جوانی را پرطراوت و زیبا می سازد.
  - ۲- استعدادها را شکوفا می کند.
  - ۳- امید به آینده ای زیباتر را نوید می دهد.
  - ۴- می تواند برترین عبادت ها باشد.

حَدِيث

پیامبر (ص) فرمود: «أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَفِي قُدْرَتِهِ» برترین عبادت،

وجود/صفات

معلول

اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت اوست.»

پیام حدیث: ۱- برترین عبادت ← اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت اوست.

۲- پیوسته به یاد خدا بودن در مجموعه اعمال تأثیرگذار خواهد بود.

۳- مقصود از تفکر، تفکر در اسماء و صفات الهی است، نه در ذات.

چیستی

هستی

هستی بخش

در این درس با نیازمندی جهان به خدا در «پیدایش» و «بقا» آشنا می شویم و این درس، خودشناسی و معرفت عمیق را موجب افزایش عبودیت می داند.

انزیر در جهان دور = کلهک
نزدیب = گیلان - سئد

سوال

موجودات هستی و امدار ؟

؟

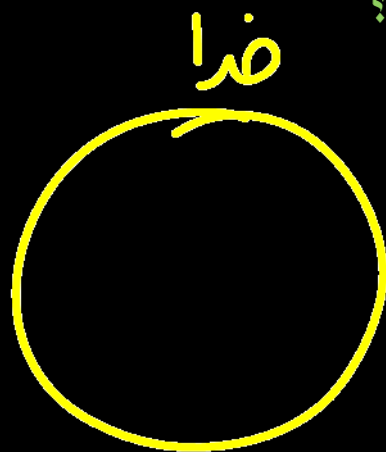

۱. دست‌آورد تفکر در مجموعه بزرگ هستی، (جهان دور و نزدیک) چیست؟

ایجاد دو پرسش:

۱) آغاز و پایان این موجودات جهان چگونه است؟

۲) موجودات جهان، هستی خود را و امدار چه کسی هستند؟

نیازمندی جهان به خدا در پیدایش

۲. درجات و مراتب شناخت ما از خداوند چگونه است؟

حضورند

۱) شناخت اولیه بر اساس فطرت می‌دانیم آفریننده‌ای حکیم جهان را هدایت و موجودات را مدد می‌رساند.

۲) معرفت عمیق درک وجود آن خدا و شناخت صفات و افعال او است.

۳ قرآن چه راهی را برای شناخت عمیق و درک وجود خدا و شناخت و افعال او پیشنهاد می‌دهد؟

تفکر درباره نیازمندی جهان، در پیدایش خود به آفریننده و خالق است.

۴ نیازمندی جهان در پیدایش خود به خدا را با استدلال، اثبات کنید؟

مقدمه اول ما و این جهان پدیده‌ایم (که وجودمان از خودمان نیست).

مقدمه دوم پدیده‌ها برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که وجودش از خودش باشد.

نتیجه ما و همه پدیده‌های جهان در پدید آمدن و هست شدن خود به آفریننده‌ای نیازمندیم که سرچشمه هستی

است، این وجود برتر خداست.

«ذات نایافته از هستی بخش / چون تواند که بود هستی بخش

خشک ابری که بود ز آب تهی / ناید از وی صفت آب دهی»

چه مفهومی دارد؟

پدیده‌ها برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که وجودش از خودش باشد.

مقدمه دوم

۶ در چه صورت يك موجود نیازمند نیست، همواره بوده و خواهد بود (فناناپذیر)؟

در صورتی که خودش ذاتاً موجود باشد و در این صورت پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده نخواهد داشت.

آن چه «خدا» نامیده می شود چیست؟ ما و همه پدیده های جهان در هست شدن خود، به آفریننده ای نیازمندیم که خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد. این وجود برتر و متعالی «خدا» نامیده می شود.

نیازمندی جهان به خدا در بقا

اندیشه و تحقیق

۷. مقایسه «مصنوعات بشری با آفریده‌های الهی» چه دستاوردی دارد؟

ساعت و ساعت‌ساز   موجودات جهان و خدا

مصنوعات بشری، با ساخته شده از صانع بی‌نیاز می‌شود.

صانع و سازنده: در مصنوعات بشری کارش جابه‌جا کردن و چینش است (علت حقیقی نیست)

- در حالی که موجودات جهان همه وابسته به خداست و همواره و هر «آن» به خداوند نیازمنداند و این نیاز هیچ‌گاه

قطع یا کم نمی‌شود.

- خداوند مواد و خواص آنها را ایجاد و خلق می‌کند. (علت حقیقی است)

مثال

مسجد گوهرشاد در عصر تیموریان ساخته شد و معمار علت حقیقی آن بنا نبوده و نیاز دائمی به معمار ندارد.

جهان هستی از ابتدا توسط خداوند که علت حقیقی بوده ایجاد شده و نیاز دائمی به خدا دارد.

خدا نور هستی

۸ رابطه خداوند با جهان شبیه چیست؟

شبیه رابطه مولد برق با جریان برق است همین که مولد متوقف شود، جریان برق هم قطع می‌گردد و لامپ متصل

به آن خاموش می‌شود. و مخلوقات هم بعد از پیدایش مثل لحظه نخست خلق شدن به خداوند نیازمند هستند و با

زبان حال به پیشگاه خدا عرض نیاز می‌کنند.

وضعیت

در ابیات زیر مولوی در پی بیان چه مطلبی است؟

ما چو ناییم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست
ما که باشیم ای تو ما را جان جان / تا که ما باشیم با تو در میان
ما عدم‌هاییم و هستی‌های ما / تو وجود مطلق، فانی نما
ما همه شیران ولی شیر علم / حمله‌مان از یاد باشد دم به دم

موجودات پس از پیدایش نیز هم‌چنان، مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند از این‌رو دائماً با

زبان حال، به پیشگاه خدا، عرض نیاز می‌کنند - نیاز دائمی - نیاز در بقا

هر طایفه
کسب ابروی فانی سمان
نیاز در رسیدن و بقا

وجود برتر

تدبیرها

۱۰

بر اساس تدبیر در آیه ترجمه: ای مردم شما به خداوند نیازمند هستید و خداست که تنها بی نیاز و

ستوده است. «یا ایها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنی الحمید» و همچنین بر اساس تدبیر در آیه

ترجمه: هر آنچه در آسمانها و زمین است پیوسته از او درخواست می کنند و او همواره دست اندر کار

امری است. «یسألُهُ من السموات و الارض کل یوم هو فی شأن»:

(A) فکر می کنید چرا موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند؟

چون همه موجودات در پیدایش و بقا به خداوند نیازمند هستند.

تدبیرها

۱۰. براساس تدبیر در آیه ترجمه: ای مردم شما به خداوند نیازمند هستید و خداست که تنها بی‌نیاز و ستوده است. «یا ایها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنی الحمید» و همچنین براساس تدبیر در آیه ترجمه: هر آن‌چه در آسمان‌ها و زمین است پیوسته از او درخواست می‌کنند و او همواره دست‌اندرکار امری است. «یسأله من السموات و الارض کل یوم هو فی شأن»:

(B) نیاز انسان به خدا شامل چه چیزهایی می‌شود؟

انسان در تمام مراحل و لحظات زندگی از خلقت و هستی گرفته تا بقا و ماندگاری به خداوند نیازمند است.

(C) منظور از این که خداوند هر لحظه دست‌اندرکار امری است، چیست؟

فقر و نیاز دائمی موجودات، لطف و فیض دائمی را می‌خواهد، و خدا هر لحظه فیض جدید افاضه می‌کند. و همواره

امور هستی را تدبیر و آن را اداره می‌کند پس همواره دست‌اندرکار امری است.

۱۱ سرچشمه بندگی چیست؟ و آن را توضیح دهید؟

انسان‌های ناآگاه نسبت به نیاز دائمی انسان به خداوند بی‌توجه‌اند، اما انسان‌های آگاه دائماً سایه لطف و رحمت خدا را احساس می‌کنند و خود را نیازمند عنایات پیوسته او می‌دانند.

آگاهی

۱۲ رابطه خودشناسی با بندگی خدا را توضیح دهید؟

هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا، بیش‌تر شود، نیاز به او را بیش‌تر احساس و ناتوانی و بندگی خود را

بیش‌تر ابراز می‌کند.

افزایش خودشناسی

درک بیش‌تر فقر و نیاز

افزایش بندگی

۱۳ این که پیامبر گرامی ما عاجزانه از خدای خواهد ترجمه: بارالها مرا چشم به هم زدنی به خودم وامگذار.

«اللهم لا تكلني الى نفسي طرفة عين ابدأ» بیانگر چیست؟

پیامبر (ص) به عنوان مصداق انسان آگاه دائماً سایه لطف و رحمت الهی را احساس می کند و خود را نیازمند عنايات پيوسته او می داند.

پیامبر (ص) با معرفت به خود و رابطه اش با خدا، نیازمندی دائمی خود را بیش تر احساس می کند.

* ۱۴ خداوند رابطه میان خداوند و جهان را با چه کلمه‌ای بیان می‌کند، آن را توضیح دهید.

کلمه شگفت‌انگیز نور: نور آن چیزی است که خودش پیدا و آشکار است و سبب پیدایی دیگر چیزها می‌شود،

خدا نور هستی است یعنی تمام موجودات، «وجود» خود را از او می‌گیرند، به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به

عرصه هستی می‌گذارند. لذا هر چیزی در این جهان آیه‌ای از آیات الهی محسوب می‌شود. و هر موجودی در حد

خودش تجلی خداوند و نشانگر حکمت و قدرت و رحمت و سایر صفات الهی است.

«اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ»
اله جهان

۱۵ از چه رو، در نگاه عارفان و خرمندان در هر چیزی می‌توان خدا را مشاهده کرد و علم و قدرت خدا را دید؟

چون تمام موجودات «وجود خود» را از خدا می‌گیرند پس هر موجود آیتی از آیات خدا و در حد

خودش تجلی خداوند و نشانگر حکمت و قدرت رحمت و سایر صفات خداست و این تفسیر آیه

«الله و نور السموات و الارض» است.

۱۶ ابیات واحادیث زیربیانگر چیست؟ «جهان تجلی بخش خداست»

(I) دلی که معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید

(II) به صحرا بنگرم صحرا تو بینم / به دریا بنگرم دریا تو بینم

به هر جا بنگرم کوه و در و دشت / نشان از قامت رعنا تو بینم

(III) علی (ع) «هیچ چیز را ندیدم مگر این که خداوند را قبل و بعد با آن دیدم»

این ابیات و حدیث نشان می دهد که گویندگان آن به معرفت عمیق و والا از خدا رسیده اند و با پیوند پاکی و صفای

قلبیشان با عزم و تصمیم، پی به نیاز دائمی خود و جهان به خدا برده اند - [درک نیازمندی جهان به خدا در همه آن،

از آنها انسان آگاه ساخته که موجب عبودیت می شود]

نیاز در پیدایش

نیاز در بقا

معاد

پاکی و صفا / قلب + عزم و تصمیم = لذت در معنای عین

۱۷. معرفت عمیق و والا چیست و چگونه می‌توان به لذت چنین معرفتی رسید؟

این که انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والا است که در نگاه نخست مشکل به نظر می‌آید اما

هدفی قابل دسترسی است به خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند اگر آن را با عزم و

تصمیم پیوند بزنند به یقین خداوند کمک می‌کند که لذت چنین معرفتی را ما بچشیم.

«سنت توفیق الهی»

در شناخت چیستی خداوند ناتوانیم

۱۸ آیا می‌توان به ذات خداوند پی برد و چیستی او را مشخص کرد؟

موضوعات مورد شناخت دودسته‌اند:

الف: موضوعاتی که در محدود شناخت ما قرار می‌گیرد، مثل گیاهان و حیوانات... انسان می‌تواند به ماهیت و ذات آن‌ها دست یابد و ذهن ما گنجایش چیستی و ذات آن‌ها را دارد.

ب: موضوعاتی که نامحدودند و ذهن ما گنجایش درک آن‌ها را ندارد. زیرا لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است.

۱۸ آیا می‌توان به ذات خداوند پی برد و چیستی او را مشخص کرد؟

ذات خدا از این دسته است، خداوند حقیقی نامحدود دارد، در نتیجه ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی کند بنابراین، وجود خدا و صفات و هستی او را می‌توانیم بشناسیم اما ذات و چیستی خداوند را نمی‌توانیم بشناسیم، به همین دلیل پیامبر فرمود:

«در همه چیز تفکر کنید ولی در ذات خداوند تفکر نکنید.»

ممنوعیت تفکر در ذات خدا

(ناممکن است)

تشویق به تفکر

(تفکر در هستی خدا ممکن است)

تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ ، وَ لَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ

استثنایی به «ادمانُ التفکر فی الله و فی قدرته»

مدرسه‌ای برای همه

تأمینند

